

УДК 336.717

**Малишко Є. О.**

*к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту*

*ХНЕУ імені С. Кузнеця*

**Ювченко М. Ю.**

*здобувач вищої освіти 2 курсу магістратури*

*спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,*

*страхування та фондовий ринок»*

*ХНЕУ імені С. Кузнеця*

## **АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ**

Фінансові результати діяльності банку характеризуються показниками: доходи, витрати та чистий прибуток. Прибуток є узагальнюючим показником фінансових результатів банківської діяльності, а також фундаментом формування власного капіталу, фінансової стабільності та платоспроможності.

Важливою складовою фінансового ринку є банківська система, а її стабільність та ефективність необхідні для розвитку національної економіки. Банківська система України включає в себе Національний банк України та інші банки, а також філії іноземних банків, які створені і здійснюють свою діяльність на території [11]. За Ситник Н. С., банківською системою є складна, внутрішньо організована та динамічна система, яка включає в себе комплекс різноманітних банківських інституцій, діяльність яких регламентована законодавством і спрямована на обслуговування потреб економіки та суспільства, а також забезпечення фінансової стабільності країни [2]. За міжнародною практикою, існує три типи банківських систем: розподільна (централізована), ринкова та банківська система перехідного типу.

Як складова банківської системи, банки можуть успішно розвиватися у разі взаємодії з іншими елементами, зокрема з банківською інфраструктурою. До таких елементів належать: законодавчі норми; внутрішні правила здійснення операцій; побудова обліку, звітності, аналітичної бази, комп'ютерна обробка

даних, управління діяльністю банку на базі сучасних комунікаційних систем; структура апарату управління банком [2].

У табл. 1 наведено розвиток банківської системи у розрізі показників фінансового результату діяльності доходів, витрат і прибутку.

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності банківської системи України  
в 2019-2023 рр., у млн. грн.

| Показники                                                | Роки    |         |         |         |         | Темпи приросту |
|----------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|----------------|
|                                                          | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2019-2023      |
| Доходи, у т. ч.:                                         | 243 102 | 250 171 | 273 863 | 357 549 | 446 253 | 1,84           |
| процентні доходи                                         | 152 954 | 147 743 | 168 746 | 217 053 | 304 502 | 1,99           |
| комісійні доходи                                         | 62 057  | 70 640  | 93 162  | 85 622  | 97 088  | 1,56           |
| результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу | 16 225  | 21 507  | -77     | 43 482  | 30 263  | 1,87           |
| інші операційні доходи                                   | 8 147   | 6 813   | 7 488   | 8 126   | 9 900   | 1,22           |
| інші доходи                                              | 2 809   | 2 705   | 3 175   | 2 413   | 2 444   | 0,87           |
| повернення списаних активів                              | 909     | 763     | 1 370   | 853     | 2 056   | 2,26           |
| Витрати, у т. ч.:                                        | 184 746 | 210 445 | 196 488 | 335 628 | 359 708 | 1,95           |
| процентні витрати                                        | 74 062  | 62 895  | 51 097  | 65 358  | 103 049 | 1,39           |
| комісійні витрати                                        | 18 096  | 24 132  | 35 186  | 35 449  | 46 945  | 2,59           |
| інші операційні витрати                                  | 11 790  | 16 405  | 18 244  | 17 875  | 18 107  | 1,54           |
| загальні адміністративні витрати                         | 62 936  | 69 437  | 78 293  | 82 434  | 92 201  | 1,46           |
| інші витрати                                             | 2 379   | 2 728   | 3 855   | 5 951   | 8 543   | 3,59           |
| відрахування в резерви                                   | 10 714  | 31 037  | 3 448   | 121 204 | 17 411  | 1,63           |
| податок на прибуток                                      | 4 769   | 3 811   | 6 364   | 7 356   | 73 452  | 15,40          |
| Чистий прибуток                                          | 58 356  | 39 727  | 77 376  | 21 921  | 86 545  | 1,48           |

Згідно табл. 1, більшу частину банківських доходів складають процентні доходи, сума яких в 2019-2020 рр. зменшувалась з 152 954 млн. грн. до 147 743 млн. грн., а в 2020-2023 рр. стрімко зростала до 304 502 млн. грн.

Протягом 2019-2021 рр. рівень комісійних доходів підвищувався з 62 057 млн. грн. до 93 162 млн. грн., в 2023 р. сума становила 97 088 млн. грн. Сума результату від переоцінки та від операцій купівлі-продажу в 2019-2023 рр. мала коливання у динаміці: в 2021 р. був збиток в розмірі 75 млн. грн., в 2023 р. сума дорівнювала 30 263 млн. грн. (що є меншою, ніж у 2022 р.). Інші операційні доходи після зменшення в 2020 р. на 1 334 млн. грн. в наступних трьох досліджуваних періодах зросли з 6 813 млн. грн. до 9 900 млн. грн. Стосовно інших доходів, за динамікою вони також мали коливання (максимальна сума – 3 175 млн. грн. в 2021 р., мінімальна – 2 413 млн. грн. в 2022 р.). Подібна тенденція відбувалась з поверненням списаних активів.

Щодо витрат, в 2019 р. та в 2023 р. їх переважну частину складали процентні витрати, в 2020-2021 рр. – загальні адміністративні витрати, в 2022 р. – відрахування в резерви. Процентні витрати в 2021-2023 рр. значно підвищилися до 103 049 млн. грн. Щодо комісійних витрат, за усі п'ять аналізованих роки зросли з 18 096 до 46 945 млн. грн. Інші операційні витрати за 2019-2023 рр. також збільшилися у рівні з 11 790 до 18 107 млн. грн., загальні адміністративні витрати – з 62 936 до 92 201 млн. грн., інші витрати – з 2 379 до 8 543 млн. грн., податок на прибуток – з 4 769 до 73 462 млн. грн.

Узагальнюючи вищевказане, в динаміці доходи банківської системи України в 2019-2023 рр. зростали з 243 102 млн. грн. до 446 253 млн. грн. Щодо банківських витрат, їх сума протягом 2019-2023 рр. коливалась в динаміці і, відповідно цьому, прибуток мав коливання. Найнижчі значення показників спостерігалися в 2020 р. та 2022 р.: в першому випадку, дана тенденція була пов'язана з початком пандемії COVID-19, в другому – з початком повномасштабного вторгнення в Україну. В 2023 р. розмір чистого прибутку, у порівнянні з 2019 р., за відносним значенням є більшим у 1,48 рази. Таким чином, уся банківська система за п'ять досліджуваних років мала прибутковість.

#### **Список використаних джерел:**

1. Аналіз фінансових результатів банківського сектору України. /

Фатюха В. В. та ін. *Електронне фахове видання «Ефективна економіка»*. Запоріжжя : 2018, №3. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3\\_2018/73.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/73.pdf)

2. Банківська система. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Банківська\\_система](https://uk.wikipedia.org/wiki/Банківська_система)

3. Банківська система: навч. посіб. / Ситник Н. С. та ін. Львів : ЛНУ, 2020. 580 с.

4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

5. Про ПриватБанк. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/ПриватБанк>

**УДК 658.15:339.1]:005.334**

***Матвієнко В.Р.***

*Фінансовий менеджмент та контролінг, 6 курс,*

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

***Науковий керівник: Кудик Т.О.***

*к.е.н., доц., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,*

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

## **ФІНАНСОВІ РИЗИКИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ**

Світ торгівлі – це динамічний, постійно змінний простір, де успіх залежить від багатьох факторів. Звісно, важливо мати якісний товар, ефективну маркетингову стратегію та кваліфікований персонал. Але в сучасних умовах цього недостатньо. На перший план виходить вміння правильно оцінювати та управляти фінансовими ризиками, які, як підступні рифи, можуть підстерігати на шляху до фінансового благополуччя. Глобалізація, нестабільність економічної ситуації, валютні коливання, зміни в законодавстві – все це створює додаткові виклики для торговельних підприємств. Тому питання управління фінансовими ризиками сьогодні актуальне як ніколи.